

ÉVKÖZI GYŰLÉS - folytatás a 2. oldalról

Vasárnap a **Palm Bay-i Gyülekezet** istentiszteletén vettünk részt. Magyar bibliáorával kezdik testvéreink a vasárnapokat, reggel 9:15-kor. Ezúttal tőlünk várták a szolgálatokat. Az általunk használt vasárnapi iskolai textust olvasta fel **Herjeczki** testvér és a fél óra alatt a jelen lévő lelkipásztorok és még néhány testvér magyarázta az igét a közel 30 magyar testvérnek.

Az istentisztelet, mint ahogy a pénteki temetés is, angol nyelven folyt. **Denzel Alexander** helyi lelkipásztor testvér prédikációja a próbák között is győzedelmes élet lehetőségéről szólt. Hagyományosan összevont énekkar szolgál ilyenkor, amit **Kish Ernő** testvér szokott vezetni; sajnos ő már több mint egy éve nincs közöttünk; **Szabó István** testvér helyettesítette őt.

Végül szeretném megköszönni mindannyiunk nevében **Kish Etelka** testvérnő szolgálatát, aki majdnem egyedül szer-

vezte és bonyolította az Évközit. **Bíró Janka** testvérnő segített azonban a sütés-főzésben, neki is köszönjük. Köszönjük azután a Palm Bay-i testvéreinknek is a vendéglátást – többen otthonaikba fogadtak bennünket. Az Úr áldja meg a gyülekezet életét, szolgálatát.

Gyülekezeti képviselők: **Alhambra:** Balla Zsigmond és dr. Szenohradzki János; **Chicago:** Lukács János és Szabó István; **Cleveland:** Lakatos Csaba és Veres Sándor; **Detroit:** Herjeczki Éva és Mikó Tibor; **New York:** Kulcsár Sándor és Kulcsár Alex; **Palm Bay:** Kish Etelka és Esther Playler; **Santa Monica:** Hunter Vadász János és Márta; **Toronto:** Bákai István és Szegedi Ervin; valamint néhány szövetségi tisztségviselő, lelkipásztor és VB tag: **Drescher Lajos, Pintér Zoltán, Kulcsár Sándorné, Gerstner Kornél és Herjeczki Géza** (a biz. vezetője). Az alsó képen mindenki rajta van. *HG*

Képek a Palm Bay-i gyülekezet-ről (vasárnap reggel) és a bizottsági tanácskozásainkról.
Fotó: dr. Szenohradzki János és a szerkesztő.

Edward Taylor:

112. ELMÉLKEDÉS 2Kor 5,14 HA EGY MINDENKIÉRT MEGHALT...

Uram, jó vagy! Jóság hol volna több?
Meghalsz értem! Hát benned ért a vég?
Halálom nyila mért téged ütött?
Míg szállt felém, elé álltal te épp?
Magadra vontad halálom nyilát.
Hogy náladnál ne szállhasson tovább?

Értem haltál meg, s drága éltedet
Ekképp halálom szakasztotta meg?
S végsőhajodban halva reszketek,
Hogy üdvtörvényed részese legyek?
Ha egy halt mindért, úgy más nem marad:
Haljon mind, s légyen haláltól szabad.

A fénylő Törvény íjáról eredt meg
A végtelen tüzes, ádáz nyila.
Téged sújtott, fejét az embereknek.
Holtodra sugárzik, Emberfia,
Holtuk, hiszen tebenned halt halál az,
Mint az enyém, kit a bűnből kiváltasz.

Mily drága kép: halálom ott enyészik
Sírodban, mélyen föld alatt, Uram.
Bőre nincs már, dögként lefosztva végig.
A kegyelem döfte halálosan.
Nem rémít szentek lakta partokat,
Nem zord a Halál: árny, mely szót fogad.

Hazug a festő: a szent oszlopok
Hamis Halál-képmással ékesek!
Csupasz szemüreg, váz-csont, csonka fog,
S merev kar: a rémisztő tenyerek
Homokórát meg ásót tartanak:
Emez a föld mélyeibe mutat.

De hisz fullánkja nincs, élte oda.
Csak a hitetlen hőköl vissza tőle,
Szentek útján mint árny suhan tova,
Megtisztult arccal veszi őket ölbe,
És altatódalt énekel nekik,
A boldog Úrhoz küldi lelkeik.

Add, Uram, hogy halálom, végzetem,
Bűnöm tetemét sírod lapja fődje,
Lelkem már tiszta eztán hadd legyen,
Oldozz fel e terhektől mindörökre,
Él a törvény; s fejem fölvetve már,
Kimondom: meghalt a Bűn s a Halál.

Bárdos László fordítása

A KÖLTŐ ÉS A FORDÍTÓ

Húsvéti riport dr. Bárdos László fordítóval

Dr. Bárdos László az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán, a Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszéken tanít. Verseskötetek, novellák, műfordítások sora, és több, az Európai Könyvkiadó számára készített francia költészeti gyűjtemény fémjelzi irodalmi munkálkodását. A Világirodalmi Lexikon egyik szerzője. Gyönyörű Taylor-fordítása kapcsán beszélgetünk.

Dr. Bárdos László

(Kérdez: Novák József)

Edward Taylor: *Ha egy mindenkiért meghal*

N.J.: A puritánokról azt tartja a közvélemény, hogy életidegen, fanatikus hívők voltak, akik az Új Világba érkezve teokratikus államforma felállításával vélték létrehozni a "modern" Isten Országát. Szigorral szabályozott közösségi életre és nyilvánvaló túlkapasokra (pl. a sálemi boszorkány-perre) mutat a történész, de hogyan ismerteti őket az irodalmár? Melyek lennének a puritán irodalom gyöngyszemei?

B. L.: A puritanizmus (is) sokoldalú jelenség. Shakespeare korában sűrűn gúnyolták őket, maga a legnagyobb mester is: álszenteknek, szemforgatóknak ábrázolták őket. Ilyesféle vádakkal nézett vissza puritán őseire Nathaniel Hawthorne is, de ő már bonyolultabb eset: tovább is viszi a puritán tradíciókat. A modern, a korai modern költészet pedig kétségkívül sokat köszönhet nekik. Edward Taylor közvetlen elődjeként és példájaként ott van mindjárt Anne Bradstreet, az első és oly korán érkezett amerikai költőnő. De a puritanizmus megjelenik olyan poéták munkásságában, mint Michael Wigglesworth, H. W. Longfellow, vagy — a XX. században — akár O'Neill színpadán is, például a *Vágy a szilfák alatt*, illetve az *Amerikai Elektra* című darabjaiban.

Bizonyos, hogy a puritanizmus némi belső jellemvonása eleve segítette irodalmi érvényesülését: így többek közt a szinte kényszeressé váló, szakadatlan önvizsgálat; mint ahogy nem mellékes az sem, hogy a puritánok különösen nagy becsben tartották a tanulást, a betűt, a könyvet.

Egyébként meglehetősen vakmerőség szükségeltetik ahhoz, hogy egy nem angolszász kultúrában nevelkedett irodalmár vagy eszmetörténész hozzá merjen szólni a puritanizmus kérdésköréhez. Nálunk például alig létezett hasonló vallási és közösség-, valamint kultúra-szervező irányzat. Talán Arany János tépelődő és büntudatot elemző lírai és elbeszélő költeményeiben láthatunk valami távoli analógiát.

N.J.: Edward Taylor költészetét csak a múlt század közepén ismertük meg. Hol bújt meg addig? Mit tudunk erről a költőről?

B. L.: Edward Taylorról nem sokat tudunk. A személyéhez fűződő talányokért — ha mondhatjuk így — ő maga is felelős: végakarataiban megtiltotta költői hagyatékának kiadását. Mintegy négyszáz lapnyi verskézirat csak 1937-ben került elő a Yale Egyetem könyvtárából, s „költői művei” 1939-ben jelenthettek meg első ízben.

Születési éve sem biztos: valószínűleg 1645-ben látta meg a napvilágot, Angliában. Puritán nézetei miatt különböző konfliktusai támadtak — pl. nem volt hajlandó évenkénti szentáldozással meg erősíteni anglikán hitét —, ezért 1668-ban Amerikába, Bostonba hajózott. A Harvard Egyetem elvégzése után, 1671-ben, a nyugat-massachusetts-i Westfield határvároska (akkor határvároska) lelkésze és orvosa lett. A település aprajánagyja egyaránt szerette. Azt viszont már pontosan tudjuk, hogy 1729. június 24-én halt meg, aggyastyán korában.

Ha annyira vizolygott az irodalmi nyilvánosságtól, egyáltalában miért írta meg két nagyszabású versciklusát, melyek közül most a *Sacramental Meditations* ('Szentsegi elmélkedések') foglalkoztat bennünket? A puritán lelkész kötelező szerénységének, szolgálatvállalásának meg kellett törnie ún. költői-írói ambícióit — erős költői tehetsége, nagyszerű kifejező ereje ezért éppen a napi vallásgyakorlat keretei között mutatkozott meg. „Meditációi” egytől egyig rövid bibliai idézetekhez kapcsolódtak, s teológiai fejtegetésnek is beillenek: későn kezdődő utóélete ismertette föl bennük az angol „metafizikus költészet” (John Donne s főként George Herbert) méltó folytatóit.

N.J.: A "Ha egy mindenkiért meghalt" című verses elmélkedésében én azt tartom a legfeltűnőbbnek, hogy míg a meditáció alapjául szolgáló idézetben Pál apostol többes szám egyes személyben ír Krisztus szeretetének a hatásáról, Taylor szemé-

lyes élményét osztja meg velünk. Miért fontos ez a másféle nézőpont?

B. L.: A 112. *elmélkedés* valóban első személyűvé teszi, ha úgy tesszük, individualizálja a második korinthusi levélbe foglalt megváltást, a halál „kölcsonnosságának” gondolatát Krisztus és a (bűnös) emberiség között. Ez az egy-személyűség természetesen erősíti a költői szöveg személyességét, következőképpen a drámai természetű, vallo-másos faggatózás feszültségét, szenvedélyességét. Am legyünk körültekintőek. Ha a ciklus egészére nézünk, látni fogjuk, hogy az *én* valamelyest konvenció is Taylor költészetében: az „én” egyúttal az „akárki”, az „Everyman” szerepét is betölti. Az *én* itt az ember, a teremtmény örök sorsának általános- egyetemes megtestesítője.

N.J.: A magyar költők közül Babitsot jellemzi az, hogy mélyen a bibliai hit-történekek mögé mutat. Kérem, árulja el, Professzor úr, mibe került Önnek az, hogy még Taylornál is tisztábban tudta bemutatni a szent Isten áldozatos szeretetét, például ebben a két sorban: "A fénylő Törvény íjáról eredt meg / A végtelen tüzes, ádáz nyila / Téged sújtott, fejét az embereknek..."? Gyönyörű verset írt; de Ön minek tartja: jó fordításnak, vagy a hitvallásának is?

B. L.: Nehéz válaszolni erre a kérdésre. A versfordítás műveleteit — már csak sokaságuk miatt is és talán részben önvédelemből — nagyrészt törli az emlékezet. Ez a fordítás kis híján húsz éve készült, a Ferencz Győző szerkesztette kiváló gyűjteménybe, az *Amerikai költők antológiájá*-ba, amely az Európa Könyvkiadónál jelent meg. Inkább csak valamiféle lázas ihletfélére emlékszem, amely ugyanakkor a pontosság szigorú követelményeinek engedelmkedett. Végtelenül nehéz az ilyenféle rendkívül tömör és sűrű angol versnyelvet magyarul követni: tudjuk, hogy még lazább szerkezetű angol költeményt is alig-alig bírnak formában fordítani, mivel az angol szavak között sokkal több az egytagú, mint a magyarban. És a legeslegfontosabb szavak sem kivételek! Tessék: *love* egytagú; *szeretet* v. *szerelem* három szótag. Vagy: *greed* egytagú; *kapzsiság* vagy *mohóság* három, de mondjuk *pénzsóvárság* már négy szótag. No de hagyjuk, a fél nagyszótárt ide lehetne másolni. Hát még efféle sorokban (amelyek magyar változatát Ön az imént idézte):

*Infinites fierce fury arrow red
Shot from the splendid Bow of Justice
bright / Did smite thee down, for thine.
Thou art their head. (Stb. stb.)*

Könnyű észrevenni, hogy ez nem is a mai angol nyelv, mint ahogy írásmódja is sok helyütt megtestesítő. (Pl. a birtokos

előtt az aposztróf ['] hiánya: ma *Infinity's* volna a helyes alak.) A shakespeare-i nyelvhasználattal rokonítható a Tayloré: még forrongásban, alakulásban van, még szabályozatlan, mai „ésszel” néhol alig követhető, de zsúfolt, mind jelentésekkel, mind stílus effektusokkal csordultig telített. S hozzá még a metrum, a rímelés, amely viszont nagyon is gondos, általában tiszta és főleg: nehéz...

Elképzelhető, hogy ez a részlet azért önkéntelenül „modernizál” is, miközben pedig magyarul nem őrizheti meg az eredetiben teljességgel indokolt mondatnyi bonyodalmakat. Egy szó, mint száz: nekem magamnak is tetszik e részlet fordítása. Kimondhatom úgy szólván a dicsekvés árnyéka nélkül, mert már nagyon elidegenedett tőlem, nagyon objektívvá vált a szöveg.

Meggyőződés, hogy a jó, sőt mégoly ihletett fordítás mögött sem áll mindig „nézetazonosság”. Ha csak Taylor magyar tolmácsainak teljesítményét nézem az említett antológiában: vitathatatlan, hogy Jánosz István (egyébként Milton *Elveszett paradicsom*-ának fordítója) a maga mélyen megélt, felelősséggel vállalt és „dokumentálható” protestantizmusával *világkép* szempontjából közelebb került, kerülhetett E. Taylorhoz, mint jómagam, s még én is nyilván közelebb, mint Eörsi István. De azért Eörsi nyúl farknyi magyarítása is pompás, feszes, hatásos. Hozzáteszem: *mai* énem (amely persze csak kevéssé hasonlít húsz évvel ezelőtti „alteregójához”) főként a halál tudatának drámaiságára, a halál fenyegetésének dinamikájára figyel Edward Taylor Meditációjában.

N.J.: Köszönöm, hogy időt szánt az Evangéliumi Hírnök olvasóinak Professzor úr!

ALHAMBRA

VIRÁGVASÁRNAPI KONFERENCIA ALHAMBRÁBAN

A Los Angeles környékén szolgáló magyar protestáns gyülekezetek közel negyven éves hagyományát folytattuk az idén nálunk rendezett Virágvasárnapi Konferencián. Reformátusok és baptisták voltunk a legtöbben, de katolikus és adventista vendégeket is köszönthettünk az istentisztelettel kezdődő, és az egész délutánt átfogó konferencián.

Az érkezők a programfüzet mellett vizet is kaptak az ajtónál (Kaliforniába már megérkezett a nyár!), a műanyagflakonok mindegyikén más és más zoltárverssel, melyekből jónéhányat fel is olvastak a bátrabbak a kezdő énekek között. A gyülekezeti énekek mind Jézus Krisztus királyságáról szóltak, akinek a magasztalásához a bibliai példák, elsősorban a Zsoltárok könyve ad útmutatást. Az igehirdetés üzenetét (Jakabffy Zolt ref. lp. a Zak 9:9 alapján Krisztus másféle királyságáról szólt) az úrvacsorai közösségben is megünnepeltük. Az úrvacsorai agenda, melynek része Kálvin János bűnbánó imádsága is, majd a mi gyülekezetünk gyakorlata szerinti folytatás mindnyájunknak segített a figyelésben és a szerzetési ígék jelentőségének megértésében.

Az istentisztelet után szimpóziumot tartottunk („A keresz-

tyenség előtt álló kihívások a 21. század elején”). A lelkipásztorok és a jelenlévők hozzászólásaiból kiderült, hogy hasonlóképpen vélekedünk a modern kor jelenségeiről, szükséges az összefogás, és ami a legfontosabb: az amerikai-magyar protestáns gyülekezetek a Biblia tanításának engedelmességgel készülnek hitvalló jelenlétre és szolgálatra a modern társadalomban is.

A közösségi teremben zártuk be a 2009. évi Virágvasárnapi konferenciát, nőtestvéreink készítette finomságok körül, magyaros, testvéri-baráti légkörben. *NJ*

NEW YORK

2009. február 22-én gyermekbemutatásra került sor gyülekezetünkben. Ifj. Kulcsár Sándor és Krisztina hozták el negyedik gyermeküket, *Elizabeth Grace*-t, hogy érte imádkozzunk.

Gyermekbemutatás New York-ban, Virágvasárnapi konferencia Alhambrában.

Lelekipásztorunk, Kulcsár Sándor testvér a Márk 10:13-16 igeszakaszt olvasta fel, amelyből megfigyelhettük, hogy azt, hogy az Úr Jézus odafigyel a kicsinyekre és arra tanít, hogy mi is figyeljünk oda a gyermekekre; ne legyünk közömbösek, ne értékeljük le őket. Hiszen a Megváltó még többet is cselekszik, mint gondolnánk: karjaiba veszi, oltalmába fogadja őket, ahonnan senki ki nem ragadhat, és „megáldja” őket – ezzel a tetteivel vezetését is biztosítja (a jó úton vezetni őket).

Ezen a napon így ajánlottuk Elizabeth Grace-t is az Úr oltalmába.

Alkalmi költeménnyel *Gerstner Margit* és *Halász Johanna* szolgáltak, valamint gyermekeink énekkel és virággal köszöntötték a családot.

A jó Isten áldja meg a szülőket is sok erővel, szeretettel, hogy nevelhessék gyermekeiket az Úr félelmében.

Az utóbbi hónapokban többen is ünnepelték születésnapjukat, de ezek közül hadd emeljem ki két idősebb tetsvénőnket, akik szolgálatkész életükkel pecsételnek meg minden évet és hűséges szolgálói az Úrnak és a gyülekezetnek. *Nagy Erszébet*, aki az elmúlt év októberében töltötte a 90-et és *Kulcsár Nusi* néni, aki nem rég töltötte 85. évét. Mindketten hálás szívvel szolgáltak ezeken a nevezetes napokon.

A jó Isten áldja és tartsa meg őket továbbra is az övéi között és készítse a Vele való találkozásra, abba az országba, ahol senki sem lesz öreg!

Imatémáink is bőven vannak! Ezek közül megemlítem, hogy várjuk új lelkipásztorunkat, *Gergely István* testvért! A jó Isten vezetését kérjük a papírok intézésében is!

Addig is sok a tennivaló, a munka. (Pl. az elmúlt év végén az imaház épületében keletkezett tűzkár okozta sérüléseket nem kevés munkával és áldozattal igyekszünk helyrehozni.) Legyünk hűséges szolgálói az Úrnak, hogy hasznos eszközök lehessünk az Ő kezében!

Erdei Gabriella

DETROIT

Március elsején, vasárnap délelőtt gyermekbemutatásra került sor a gyü-

A Mitár család a lelkipásztorral a gyermekbemutatás után.

lekezetünkben. *Anneliese-t* hozták el szülei: *Dániel* és *Anikó Mitár*. „Baby

dedication” – mondják az itteniek, s ez a fogalmazás egy kicsit pontosabban meghatározza azt, amit teszünk, vagy tennünk kell ilyenkor. A gyermeket, akit az Úrtól kaptunk, Néki ajánljuk és az Ő karjaira bízjuk; az Ő áldását kérjük életére. Arra is kérni szoktuk ilyenkor az Urat, hogy hozza el azt az időt, amikor majd a gyermek személyes megváltójának fogadja el az Úr Jézust. Addig még esztendők telnek el.

Mivel az édesapa, *Dániel* nem sokat ért magyarul, az igei útmutató angolul hangzott. A gyermekét az Úrnak szentelő *Anna* történetéből kiindulva hallottunk aktuális üzenetet, majd a szülők és lelkipásztor imádkozott a gyermekért, s ajánlották őt az Úrnak.

Az ezt követő úrvacsorai ígéhirdetés az Úr Jézus bemutatástól a golgotai haláláig vezetett el bennünket. Az istentisztelet után közös ebédet tartottunk, vagyis közös ebédre hívtuk mindenkit a *Für család* - *Mitár Anikó* a *Für* rokon-ságba tartozik.

Tehát imádkoztunk azért, hogy hozza el az Úr azt az időt, amikor majd személyes Megváltójának fogadja el ez a kisgyermek is az Úr Jézust. Persze, addig még esztendők telnek el. Addig... meddig is?

A tudatlanság idejét elnézi az Úr - a kisgyerekektől, akik nem tudják még fölfogni, hogy mit jelent az Úr Jézust követni, nem kéri számon, hogy telnek a vasárnapok, hangzik az ígéhirdetés és nem döntöttek még az Úr Jézus mellett.

De mikor nőnek ki gyermekeink ebből a korból? Nem gondolom, hogy évszámmal lehetne válaszolni erre a kérdésre. Amikor látjuk rajtuk, hogy tudnak választani, dönteni, válogatni; amikor meg tudják indokolni, hogy miért választották ezt és miért nem valami mást, itt az ideje arra gondolnunk, hogy a „tudatlanság ideje” már elmúlt, és ezzel együtt az Úr Jézus melletti döntés lehetősége és szükségessége elérkezett.

Dönteni az Úr Jézus követése mellett akkor lehet, ha valaki megérti, hogy hívja, követésére szólítja föl az Úr. Hogy ezt mikor teszi és hányszor teszi, nem tudjuk. Azt mindenesetre tudhatjuk, hogy a hívó szülők gyermekeit különös figyelemmel kíséri és azt szeretné, ha kivétel nélkül mind az Ő követői lennének.

Imádkozzunk a gyülekezeteinkben felnövő gyermekeinkért! *Máté*

A NURSING HOME ÉLETÉBŐL

Többek érdeklődésére folytatom a Nursing Home életéről szóló ismeretésemet. Én itt élek, ezért tudok felvilágosítást adni arról, hogyan lehet élni a Nursing Home-ban.

Nagyon jó, hogy teljes kényelemben és biztonságban tudok itt élni. Sok drága, idős, magára maradt személyt ismerek, aki sokszor retteg, hogy nem törnek-e be hozzá, pénzt és értékeket követelve – sajnos ilyenről erről elég gyakran lehet hallani.

Ha valaki Nursing Home-ban él, ez teljes biztonságérzetet jelent. Orvosi felügyelet van, a szükséges gyógyszereket megkapjuk. Reggeli, ebéd, vacsora mindig megvan, változatosan főznek; nem kell aggodni, hogy ki készíti el az ételt - mindig le lehet kényelmesen ülni a szépen megterített asztal mellé.

Fontos dolog a foglalkoztatottság, játék és egyebek; nem kell egész nap az ablakon kinézni.

Különböző vallás felekezetűeknek minden héten van iszentisztelet.

Nagyon fontos, hogy minden nap tiszta ruhaneműt kapunk. Minden nap nagyon szépen kitakarítanak. A folyosók ragyognak a tisztaságtól. Fürdetés is van kétszer egy héten. Aki nem tud bénasága miatt belépni a fürdőkádba, azt gépekkel beemelik. A nővérek nagyon kedvesek.

A nagy 4 emeletes épület előtt és mögötte is szép gondozott kert van, ide szoktam kijárni imádkozni és énekelni. „Egy szép kertben járok korán...”

Akinek a családtagjai eljárnak dolgozni, azoknak nagy segítség, ha kedves szüleiket biztonságba hagyhatják és nincs egész nap egyedül. Minden nap van látogatás, sokszor este 9 óráig is. Hozhatnak be édességet is; van egy szoba, ahol egy család külön is ünnepelhet.

Megjegyzem, hogy az elmúlt karácsonyi idő olyan szép volt, hogy soha senki nem kívánhat jobbat. Gyönyörű színes körték világítottak a folyosókon éjjel és nappal. Minden emeleten szép nagy fenyőfák díszlegtek - az egész olyan volt, mint egy karácsonyi tündér álom. Sokan nem is mentek fel a szobájukba, itt gyönyörködtek egész nap. Valaki úgy fogalmazott, hogy ez “Home away from home.” Sok szép emlékem van itt.

Ez egy kanadai nursing home, azt nem tudom, hogy van Amerikában. Ha valaki többet szeretne tudni, hívjon fel telefonon, vagy írjon, szívesen válaszolok.

Mrs. Irene Somogyi

Leasureworld - Lawrence
 2005 Lawrence Ave. W.
 TORONTO, ONT. CANADA
 M9N 3V4
 Telefon: 1-416-243-8879